

HALK HİKÂYESİ VE HALK KİTABI*

Walter Eckehart SPENGLER
Çeviren: Sevengül SÖNMEZ

Madde 1. Edebi manada oluşturulan Halk hikayeleri kavramı ki günümüze yine "Mit" olarak sorgulanmaktadır, duygusallık baskısı altında işlenmiştir. Halk hikayelerinin ve bunların yazılı birikimlerinin kendine özgü lûğüne, ağırlıklı olarak Richard Benz ve Lutz Mackensen'in estetik-edebiyat bilimi türü yakıştırmaları burada bu sefer kastedilmek istenen değildi. Derlemelerine 1807 yılında ilk defa "Alman Halk Hikayeleri" adını veren yayıncı Joseph Gorres bunu yaparken sadece yazılı dökümanları mevzubahis etmek istememiştir. Burada Ortaçağın son dönemlerini içeren Epik ve süslü nazım şekillerinin yazılı türü ve efsanelerle masal kurgularının kıpırtıları gözükmektedir. "Tarihler, Hava Durumu ve Deva Kitapçığı" alt başlığı gösteriyor ki, Halkın talebi doğrultusunda bir işaret var, rüya yorumları, büyü tariflerinden yaratıcı olmaya kadar ortaya çıkan geniş bir takvim çerçevesidir oluşan. Onun için önemli olan zaman geçmişinden ziyade, gelişim sürecidir. Onun, Hans Naumanns Thesen'in kayıp kültür mirası açısından bakarak gördüğü; herkeşe hazırlanan "Yükseklerin kapalı çevresinden" odaklanan fakat geniş halk kitlesi kaynaklı ve de her ne kadar "Yaşantısı ile yaşanan"ların kaybı ile görülen bir edebiyattır. Buralarda üstelik Alman kaynaklı olmayan Halk hikayeleri de vardır.

Halk üstelik bu Halk hikayelerinin oluşması ve yorumlanması aşamasında da bir katkıda bulunmamıştır. Onların hikayesi Ortaçağ sonları ile günümüz

zamanı arasındaki üretici ile tüketici ilişkisine dayanan, sürekli değişim moda ve süreçteki Epik trendleridir. Son olmasa da bir önemli olay da Halk hikayeleri ile ilgili olan baskı tekniği gelişimi, halk eğitimi ve edebiyatın yaygınlaşmasını sağlayan okuma- yazma öğrenme etkisidir. Bu demek değildir ki, erken baskıya malzeme oluşturan tüm hikayeler günümüze aktarıldı, çünkü ortaya çıkan bu ürünler güncelleştirilerek eklentilerle değiştirilmiş ya da tekrar yazılmıştır. Bu yüzdendir ki, hala kesinleşmeyen konu bu nesir örneklerinin eski mi yoksa yeni dönemlerin eseri olarak ortaya çıkan yapıtlarda mantıken halk hikayesi kapsamına girebilir.

Toplumun gelişimi ile bu material arasındaki bağlantı ise nesir şeklinde eserlerin ortaya çıkışı ve onlara ilgi duyan belli toplum tabakası oluşumu ile gerçekleşti, keza halkın çoğu hala okuma yazma bilmemekteydi.

Öte yandan görülüyor ki bu Halk hikayelerinden bazıları ve de bu türün edebi kapsamında yer alanlardan hala anlatım yoluyla yaşayanlar var; Baykuş hikayeleri ya da kalkan insanlar hikayeleri günümüze kadar kendi sözlü anlatım geleneğinin parçası olmuşlardır. 16.yüzyılın sonlarında Johann Fischhart'ın bir tür Baykuş hikayeleri kitabını piyasaya sunana kadar ve bu tür oral anlatım geleneğinin alt tabakalarda sevilmesine rağmen, yüksek tabaka insanları yazılı örnekleri de severek benimsemislerdir; ancak yine de geçiş kolay olmamıştır. Halk hikayelerinin ve Halk

türkülerinin (balad) herşeye rağmen yine de kafiye (nazım) yada Nesir kapsamında temel bir formatı tam oluşmamıştır. Edebi anlamlar Anlatım biçimi oluşumu ile şekillenip Roman türüne geçiş göstermektedir.

Madde 2. Halk hikayelerinin material ve material çevresi (Nazım ve çoğunlukla Nesir) elbette kaynakları ve oluşumları kadar çok yönlülük gösterir, bununla birlikte yenilik araştırmaları dar edebi çerçevede (Scherer, Naumann, Lipe, Makensen) olup bir de Görres'in derlemeleri ile konu olan sosyal - kitaplıklar araştırması (A. Schmitt) Halk hikayelerini kitaplaştırma kapsamındadır. Bunlar Halk hikayelerinin nesir şekline geçmesine yardımcı olduğu gibi efsanelerin, ki bunlar arasında "Ölmekte olan Şövalye geleneği" benzeri Macera romanları ve Seyahatnameler (çoğu italyan rönesansı, masallar, hikayeler, kurgu ve anekdotlar) bulunduğu görülür, böylece Almanya'da bu çevre etkilerinin etkisi ve ilhamı ile bir takım Nesir yazarları ortaya çıkmaya başladı ve de gelişme içine girdi. Bununla beraber 17 ve 18. Yüzyıllarda da Halk hikayelerinin gelişimi ve oluşumu açısından yetersizliklerin olduğu Edebi kriterlerin ortaya koyduğu bir gerçekliktir, buna mukabil Grimmshausens'in "Simplizissimus", Burger'in "Münchhausen"i Auersbacher'in "Sieben Schwaben"i ve de 19. yüzyıl Romanları kendi Edebi akımlarını destekler nitelikte bir önceki dönem ile paralellik göstermemiştir bile. Epik anlatıma dayalı Halk hikayelerinin önceki döneme ait olanların çoğu Fransız yada Latince kaynaklıdır. Bunlara ilave olarak ta sayıca çok olan ve hümanizma dönemine ait olan italyan kaynaklı Rönesans dalgalanmaları vardır. Öze dönüş anlatım dünyasını ise "Sigenot ve İmparator Barbarossada" görmekteyiz .

Hatta "Büyük Karl" etrafında oluşturulan Anlatım çevresinde bile, eski çağlara dayanan ve kahramanlık öykülerini kapsayan "Artusepik (Kral hikayeleri)" ve "Amadis romanları" ki bunlar Halk hikayeleri nesir türü , olanlardan daha çok tutulmuştur.

Madde 3. Halk hikayelerinin temel tarihçesi genel olarak kitaplaştırılması, Baskı Yayın ve Genişleme süreci ile birlikte edebi manada onlara ilgilenen otoriteler. Dış etkenler (değişikliğe yol açan) ve bu kapsamda ortaya çıkan Okuyucu beğenisi ve Kritik eleştirisi ile bunlara bağlı Yüksek edebiyata geçişte meydana çıkan materiallerin entegrasyonu da hayat bulmaktadır, bu da onlarda tarihçelerini Nesir anlatımı ve sohbet edebiyatı kaynaklı bir yöne götürmesine etken olmuştur. Ortaya çıkan önemli bir gösterge de tüm bu eski kaynaklı anlatımların bir sonrakine geçerken anlatıcısının belirsiz olmasıdır, yani gözükendir ki Anonim bir kavram oluşmakta bu da Halk ruhunun bu yönde potansiyel olduğunun kanıtıdır. Birlikteliğe doğru gelişen Kültür bilincinden yola çıkarak en azından büyük bir gelişme olmuştur. "Toplumsal vatandaş" kavramı içindeki Nesirsel romanlarda "Halk hikayeleri birikimi" daha asil ve seçkin bir hal almış olay daha sıkı işlenmiştir. Bu durumda Asiller ve Vatandaşlar tüketici olarak birbirlerine daha yakın görünmüşlerdir, edebiyatın ufku netleşmiştir. Ashında başlangıçta bu tür Hikaye kitaplarıyla ilgilenenler sosyal tabakaların bambaşka bir kesiti olmuştur, bunlarda Halk hikayelerinin uzmanları ve meraklıları olarak kabul edilmemişti. Burada elbette ortaya eleştirisel anlamda Edebiyat kapsamına, Halk romanları, sosyal içerikli hikayeler ve araştırmaların derinliği ile onlara bağlı olarak Halk hikayelerini kategorileştiren düzenlemeler, for-

matlar oluşmaktadır.

Halk hikayelerinin yazılı formata geçmesinde Edebi tarihte ilk olarak Alman Fransız Nassau - Saarbrücken'li Elizabeth'in örneklemelerini görmekteyiz, fakat daha derin Araştırmalar gösteriyor ki Basım oluşum ve çalışmalar bunun kronolojisini değiştirmektedir. Anlatım yoluyla aktarılan hikayelerin aslında bölgede 12. yüzyılda ve sonlarına doğru "Lucidarius" ve sonrasında "Imago Mundi" başlıkları altında Honorius Augustodunensis tarafından (1152) Latince dersleri için yazımı nesir olarak ortaya konulduğu gözükmektedir. Bu çalışmalar Dünya çapında kullanılmak üzere 1479. yılında çoğaltılarak basılmıştır. Masalsı- Fantastik içeriğinde insan toplumsal birlikteliğin özünü bulmakta bu da 1655 yılından beri Halk hikayeleri ve gelişme sürecinde ilham vermektedir, "Kleini cosmographia" (küçük evrensellik) Mevzubahis olan, bir başka önemli olduğunu bildiğimiz gerçeklikte almanca anlatımlı Efsaneler birikimidir, bunlar çoğu Latince kökenli kaynaklardan gelmektedir. "Leben der Heiligen" (Azizlerin yaşamı) ve bilinen bazı "Tundalus" ya da "Nikodemusevangelium" tek yaşamış azizler ile "Geschichte der Heiligen Drei Könige" (3 aziz Kralın Hikayesi) bunlardan başlıcalarıdır. Hartmann'ın "Gregorius Legende" (Greegorius Efsaneleri)'lerinin Nesir'e dönüştürülmesi aşamasına kadar ise yukardaki örnekler yine de sohbet ve anlatım edebiyatı olarak kabul edilebilir ve de bu Reformasyon hareketine kadar bu baskı altında devam etmiştir.

Günümüzde dünya çapında bilinen Şövalye romanları bu devirde oluşturulan efsanevi kahramanlık ve ahlaksal yaşam temeline dayanan şövalye hikayelerini unutturmaya yüz tutmuştur, basılmamış ve günümüze kalamayıp.

Bu da oral anlatımın yazılı hale getirilmesinin önemini göstermektedir.

"St. Brandan" (Oyun epiği), "Herzog Ernst" ve "Montevilla (bu ikisi Latin Nesiri) gibi fantastik seyahatnameler, 18.yüzyıl Halk edebiyatına konu olmuştur, ayrıca bunlar Hikaye ve Hikaye birikimine eğlendirici ve öğretici olarak konudur. Bu bölüme uzakdoğu kökenli "Gista Romanorum" da dahildir. 14. yüzyılın ilk Alman nesir örneklemeleri Ahlaki mesajlar amacıyla kullanılmış, bunun material kaynakları da Tarihçiler tarafından bu şekilde günümüze de aktarılmak suretiyle vurgulanmıştır. Troya savaşlarını içeren efsanelerin sevilen ölümleri (1392'de Hans Mair von Nördlingen tarafından derlenmiş) tarihsel önem olarak ışık tutmuş ve sonraları çoğaltılarak bu yönden çıkararak "Schonen history" (güzel tarih) kapsamında sohbet konusu olmuştur.

Daha önce bahsettiğimiz Kontes Elisabeth von Nassau Saarbrücken Şövalye romanlarından tercümeleminde Fransa kaynaklı olarak bahsetmiştir (1430-1440) bunlar arasında; Hug Schapler (tarihsel önemi olmayan ve Fransa Karolinger döneminde yaşayan bir kahraman) "Herzog Herpin" ve de "Loher ile Maller" en çok basılan Halk romanlarıdır. Fransız nesrinin 13. yüzyıl şövalye geleneği ve macera romanı kahramanlarından "Lancelot" konulu çevirileri ve örneklemeleri 15. yüzyılın son çeyreğine kadar Nesir türünde yapıtların oluşmasında konu olmuştur. Çok yönlü bir çeviri ustası da Agnes Bernauerin damadı Doktor Johan Hartlieb idi (ölüm 1468). Çalışmalarının odak noktası, Albertus Mulierum" (Gizli ilimler) bunları Brandon Efsaneleri altında topladı, konu kaynakları arasında ayrıca; 1472 de basılan İskender kitabelerinin taslakları Eleonore, Tirol'u Herzogin, Avusturya ve

Alman 1455/56 önceleri ve Innsbrucker Hofe ile daha sonraları I.Maximilianın Şövalye hikayeleri ile "Pontus ve Sidonia" adlı Aşk romanları vardı. Bunlardan az sonraları da "Soloman ve Markolf"(1482) bunlar Kaba kuvvetin üstün olduğu dönemin önceleri ile Ahmıklığın temsili olan "Valenten ile Namenlos " vede Fransızcadan ""Yedi bilge usta" (1470) ortaya çıkmıştır. Mütakip listede ise hindli "Pantschatantra" kaynaklı "Antonius vor Pforr" ile "Tyrus'lu Apollonius " un hikayesi, Hayvan epiği "Reinke de Vos" 1498'e doğru Lübek 'de ortaya çıkmıştır ama tam Almanca olarak 1545'de Frankfurt (Main)de çıkmıştır.

1500'e kadar daha çok Rönesens etkisi altında eserler oluşmuştur, bunlar (Steinhövel'in Petrarch çevirileri) "Griseldis", sonraları "Historie vom Markgraf Walther" (Markgraf Walther Hikâyesi) "uriolus und Lucretia" (Euriolus ve Lucretia), Aeneas Silvius Piccolomini'den; Fransızca bir Nesil hikayesine dayalı Aşk romanı "Melusine" "der Ritter von Stauffenberg"; Fransızca bir nesil hikayesine dayalı Aşk romanı "Melusine" der Ritter von Stauffenberg" (Staufenbengli Şövalye), "Wilhelm von Österreich" "Avusturyalı wilhelm), "Tristan und Isolde" (Triston ve Isolde), Schwank kolleksiyonundan, "Pfaff von Kalenberg", "Sigenot", "Wilhelm von Orleans", "Thurn'lu Şövalye" Fransız Marquart von Stein dan alınan bir Roman kitabı olan "Wigalois", "Bavyeralı Erast", "Florio und Biancelfora" (Florio ve Biancelfora) (bu sonuncusu Fulocolo des Boccaccio alıntılı), "Bruder Rausch" (Kardeş Rausch), Sanılan "Baykuş hikayeleri"nin ilk baskısı "Eulenspiegel" (ilki 1510 ve de anlaşılır tam Almanca 1515 de bulunmuştur)

1500 yılından sonra ortaya çıkan fa-

kat Reform öncesi döneme ait önemli eserler arasında : "Barbarossa", "Ritter Thorelle" (Şövalye Thorelle), "Oliver und Artus" (Oliver ve Artus) ile "Valentin und Orso" (1521) sayılabilir.

Reform rüzgarının büyük etkisinden sonra, ki bu etki Geçici etkili ve incil ağırlıklı halk okuma malzemeleri olmuştur; sıra ile : "Fierabras" (1533), "Oktavian" "Megalone" "Haimonskinder" (Heimons çocukları) ve Jörg Wickram'ın "Ritter Galmy aus Schottland" (1539) (Iskoçyalı Şövalye Galmy) gelmektedir. Yüzyılın başına kadar önemli sayılabilecek "Thedel von Walmoden", "Ismenius" ve "Das Buch der Liebe" (Aşkın, Sevginin Kitabı), (bu sonuncusu şövalye ve aşk romanlarının en sevilenlerinden oluşan bir kolleksiyon) (Frankfurt 1578 ve 1587) sonraları ince baskılar halinde çıkıp hep halk hikayeleri olarak kabul edilen (Scwankbücher) Joh. paulister beri "Schimpf und Ernst" (1522) ve Yalan hikayelerden oluşan Bebel'in "Faectien" den gelme "Peter Leu" "Finkenritter, Claus Narr, Hans Clauert" gözükmektedir. Scwank kolleksiyonu "Neidbart Fuchs" daha önceleri yeri ve yılları belirsiz olarak 1500'dan öncede ortaya çıkmıştır.

Komarlı Jörg Wickram (1505-1562) çok yönlü dramatisyen ve Anlatımcı olarak, yeni Alman Nesir türü romanının kurucularındandır. Halk hikayelerinin ruhuna ve amacına ulaşmasındaki yolda onun yeri de tartışmasızdır. Onun ve onun takipçilerinin halk hikayelerine ve karakterine etkisi kesindir, "Velet aynası" (Kraben spiegel) "Gabriotto und reinhard" ve özellikle ince kitaplardan oluşan "rollwagenbüchlein" (Tornet kitapçığı) başka yazarları da olan "Gartengesellschaft" (Bahçe kuruluşu), "Wegkürzer" (Puf noktaları), "Katzipori", "Rast-

büchlein" (Dinlenme kitapçığı), "Wendunmuth" bazılarıdır.

1597'de "lalebuch" (Kısa hikayeler-Schwarksammlung) ve serisi ortaya çıkıyor, ondan 10 yıl öncesinde ise "Faustbuch" (Yaşam sırları üzerine) 1587) ilk baskı, ve onu müteakip "Wagnerbuch" çıktı.

Bunların çıkışını mütakiben ne asiller ne de eğitimli vatandaşlar tarafından artık hikayeler kitaba aldırılmadı yada alınmadı. Artık bu konu derinleşerek bir sosyal kültür aşamasında geçerek bir Yazar kitlesi oluşturdu. "Fortunatus" bu amaca uygun hizmet ederek Nesir türünün Halk hikayeleri safhasına geçişine örnek verilebilir. Bu ticari hikaye anlatımlarının yazarı Augsburglu bir vatandaş olmuştur. 1500 yılı öncesi yazılmış hikayelerin özeti Tanrının nimetleri sayesinde (Dilek keseleri ve şans torbacıkları) muhteşem bir şekilde refaha ulaşan bir Aile ile onların Şansları ve sonrada oğullarının rehaveti ile çöküşüdür. Bu hikayede tıpkı Apollonius hikayesi gibi doğu motifleri ile süslenmişti (1509).

17. yüzyılda ilk defa "Ewige Jude" (1602) (Ölümsüz Yahudi) ile Martin von Cochem'in ortaya çıkardığı eski bir efsane olan Pfalz kortesi "Genoveva" ortaya kondu (1687).

18. yüzyıla ait olarak ise daha az bilgi gözükmektedir. Yenilikler daha çok 1700 ile 1726 arası, "Historie vom gehörnten Siegfried" (Boynuzlu sigfriedin hikayesi) ile daha önce Hans Sach'ın kahramanlık karakteri olarak işlediği dramatik "Lied vom hürnen Seyfrid" (Boynuzlu Seyfrid'in türküsü). Sihirbaz Vergiliusun Halk hikayeleri ise Simrock vasıtasıyla tekrar gündeme gelecektir. Bunların yanında şu gerçeği de kabul etmek gerekir ki baskı imkanı olmayan malzeme ve gecikmeler onların pay sahibi olmasını önlemiştir.

Sonuçta tüm eğitim yetersizliğine rağmen ve her yüzyılın oluşturduğu öğrenme kısıtlarına rağmen hepsi kendi Halk hikayelerini ortaya çıkarmıştır. bunlar Halk için okuma malzemesi temel edebiyat ve kavramlar olarak oturup Halk hikayeleri olgusunu geliştirip sürdürmüştür ve de soru işaretlerini silmiştir. Bu uzun bir süre böyle gitmiştir, her ne kadar basit kahramanlı hikayeler, "Robinson ve Cuma", Hebelin takvim hikayeleri ya da seyahatler "Şövalye" ve "haydut" romanları, "Aşk romanları (18. ve 19. yüzyılda) konularında denemeler ve yapıtlar olduysa da temel yapıdaki Halk hikayelerinin yerini alamamış ve etkisini silememiştir: "Cesur Schwejk Askerleri" hikayeleri dahi Halk hikayesi olarak sayılmayıp Hak hikayelerinin önceki yüzyıldaki kalıbını bozmamıştır.

Madde 4. Halk hikayeleri somut kitap ve okuma aracı (Ciltlenmiş kitap) olarak fazla bir önem arz etmemektedir. 19. ve 20. yüzyıllarda bunlar toparlanıp edebi estetik biliminin parçası haline getirilmek istenmişse de 3. yüzyılın böyle sosyal, tarihi ve edebi bir miras olarak algılanmayacağı anlaşılmıştır. Bu konu zaman dilimi göz önüne alındığında ve olayın daha tam oturmadığı varsayıldığında anlamsız olduğu görülür.

15. ve 16. yüzyıla ait ilk Resimli ve Büyük sayfa formatlı özenli Halk hikaye temsilcileri elbette refah içindeki vatandaşlarla Asillere nasib olmuştur. Fakat bunun Halk hikayelerinin yaygınlaşması teorisi ile bir ilgisi yoktur. Geniş format ve özenliyi arama kültürel bir olgunun sonucudur, küçük formak (tür olarak) ve ucuz baskılar asıl yaygınlaşmaya yardımcı olmuştur. Baskı ve yayın aşamasında ilk alman şchirleri olan (Baskının geliştiği) Augsburg, Ulm, Nürnberg

çok yardımcı olmuş, sonrasında Frankfurt, Basel, Nürnberg gelişmeye katkıda bulunmuş kuzey ve orta Almanya ise daha sonra olayın içine girmiştir.

Daha geniş bir okuyucu kitlesine Halk hikayelerine Toplu üretim (basım) şeklinde ortalama küçük formatlı olarak hazırlama 16. yüzyıl ortalarında. Burada daha az araştırma konusu olan olay ise kitaplardaki Resimler ve kalın tahta kaplı ciltleri olmuş ki bunlar 16. yüzyıldan itibaren sanatçıların uğraşı haline gelmiş. Çoğu zaman görülen bir olay resim için kullanılan baskı malzemesinin sınırlı olması dolayısıyla bunların alakasız anlatımlar için kullanıldığı, bu tahtadan yapılan resim kalıpları anlatıma paralel yerlerde kullanıldığı gibi anlatılan ile alakasız olarak da kullanılmış ve dikkat çekmiştir. Bu resimlerin anlatıları kolaylaştırmak amacı güdüğünü düşünürsek inanılmaz bir çelişki doğuyor. Bu değişkenlik gösteren Edebi akım içerisinde okuyucu zevkinin gelişmesi ile birlikte Halk hikaye kitapları edebi anlamda bir sınırlı değer olmaktan çıkıp artık ucuz kitle aracı olarak içerik ve konu sapmalarıyla birlikte, pazarlarda seyahatlerde kolaylıkla bulunan araçlar haline almışlardır. Ucuz fiyatın kaliteyi düşürdüğü unutulmazsa, Göthe (Goethe)'nin bunları Hayat hikayesinde ucuz silik kağıtlar olarak tanımlaması hatırlanmalıdır.

Madde 5. Daha eskiye dayanan Halk hikayelerindeki (parça) text ve bıraktığı tema etkisi kadar, Güncellik ve değişkenlik gösteren okuyucu talebi beğenisi de yansıtılmaktadır. Bu yolla parçalar zamanın beğenisine göre birçok defa kısaltılıp, yenilenip üzerinde çalışılmaktadır, hatta içerik olarak değiştirilmektedir. Bu ters ve yanlış manalara yol açıp, Halk hikayelerinin bu hassas özün-

deki dengeyi bozmaktaydı. Fakat aydınlanma dönemi temsilcilerinden goze çarpanlardan Gottsched ve takipçileri Halk hikayelerini şiirsel (poetik) ve toplumsal yetiştirme temellerinden dolayı değersiz edebiyat olarak tanımlamışlardır. Eleştirmenlerin Halk hikayeleri malzemesininin değişimine yönelik baskılara örnek "Faustbuch eines Christlich –Meinenden" (Hristiyanca düşünen birinin Kulu-be kitabı) dır, bununla birlikte başka parçalarında kurban verilmesi Martin von Cochem ile hızlanmıştır. Bütün bunlara rağmen yeni döneme kalan Halk hikayelerinin çoğu özde değişmemiş bir biçimde korunmuştur; üstelik material açıdan Lessing, Herder ve Goethe gibi romantiklerce nazım değerlendirmesi ile zenginleştirilmiştir. A. Wschlegel in Berliner Vorlesung'unda (Hitabesi) ve J. Görres (1807)'in Halk hikayelerini derleyip Halk türkülerini oluşturduğu dönemlerde Halk hikayeleri aksinc edebi tarihe ve poetik açıdan yüceltilmiştir. Bunları sonradan Johann Gustav Büsching ve Friedrich Heinrich von der Hagen Kutlama gecelerinin yeni türü "Buch der Liebe" (Sevginin kitabı ile izlemişlerdir, Ama bunları takiben, Gott hold Oswald Marbach (1838–67)", Gustav Schwab (1836) ve son olarak Karl Simrock geniş Koleksiyonu (1845–67) takip etmiştir. Bu koleksiyon "Salamon ve Morolf", "Gregorius", ve "Eulenspiegel" (Baykuş hikayeleri, ile o zaman ele alınabilecek herşey vardı, "Sieben Schwaben" (7 Schwabenli)'den "Schwannerritter" (Schwanen Şövalyeleri) ne kadar. Bununla birlikte Simrock ve Görres'de gözardı edilmeyecek bir husus, öğretici eserler "Deutsche Rätsellbuch" (Alman Bulmaca Kitabı), Ev işleri alışkanlıkları, Eyerici ve Demirci alışkanlıkları, Deyimler – Konuşma kılavuzu koleksiyonu, Alman çocuk manileri ve türkuleri ile Dr.

Faust'un çocuk oyununu; ortaya koymalarıdır. Bu eserleri 13 bölümden oluşan yeni biri takip etti. Simrock ayrı zamanda, tecrübelerine dayanarak, eserlerinde en eski parça bütünü ve baskılarını vermeye çalışıyordu. Bu şekilde daha sonra Richard Benz'in yenilemelerinde olduğu gibi aslına sadık kalmıştır.

Halk hikayelerinin edebiyata teme ve Yüksek bazda etkisi yoğun olarak Romantik ve ondan biraz önceki dönemde görülmüştür. Wieland'ın Abdertifliler hikayelerinde kısa hikayeler koleksiyonundan etkilendiği dönemde Lessing daha pozitif yönde Faust materialından esinleniyordu, bu sırada Halk hikayelerinin değişik aşamalarında yön arayan Goethe, dünya edebiyatını etkileyecek dramatik arayışlara girmişti. Bu arada Goethe'nin eniştesi Christian August Vulpius Halk hikayeleri trendine, daha sonra Heinrich Daniel Zschokke ve başkalarının da takip edeceği, "Rinaldo Rinaldini" isimli Hırsız romanını katmıştı. Bu etkiye Bavyeralı Hiesel ile Haydutlar kralı Schinderhannes ve 20. yüzyıla girerken Carl Zuckmayer'in Dramatik kahramanları baskısı dahil edilebilir.

Bu akımı genişleten diğerleri ise Dedektif ve maceralı seyahat romanları (Karl May v.b) ile Toplumsal içerikli Aşk ve iş romanları olmuştur. Burada tabii Toplumsal içeriğin yanında yabancı etkisi de olmuştur, Dafeo (Robinson Crusoe), Cooper (Lederstrumpf) ve Geleceği yansıtan romanlarıyla Jules Verne bunların başlıcalarıdır. Burada belirginleşen nokta şu ki: Edebi olgunluğa doğru giden bir Oral ve Sohbet türü oldukça zor bir dönemden geçirilerek buraya geliyor, yani anlatım ile bilinen edebi kavramlar Edebiyat tarihi içinde yerini alırken zor bir dönemden geçiyor. Bu gösteriyorki edebiyatın bu türü sadece Halkın kulla-

nımına direkt yönelik bir Edebiyat ve özellikle halk için oluşturulmaktadır. Fonksiyonu ise "Halk ile birlikte yaşayan ve tepkiyen" (K.V. Riedel) ve Resimli, Melodili aksesuarları olan edebiyat etkileşimi.

Eski Halk hikayelerinin temaları romantik Brentano ve Fouque'nin yanında serbest nazımda fantastik olarak epik ve dramatik yazan ("Melusine, Magelone, Oktavian, Genoveva") en etkili isim L. Tieck yenilemişlerdir. Goethe gibi Tieck de Halk hikayelerinin malzemelerinin dramtizasyonunu Halkın huzurunda oluşturulan yenileme geleneği olarak görmüş bunu çalışmalarında özellikle 17. ve 18. yüzyılda olanlarda ve de bazı 15. ve 16. yüzyıldakilerde denemiştir.

Bu arada 20. yüzyılda filoloji ve Halkbilim araştırmaları ilerleyen halk hikayeleri buna bağlı olarak tekst ve tema olarak toparlanmaya çalışılmıştır, estetik anlam verilmeye gidilmiş (R. Benz), kayıp kültür mirası olarak aranmış ve kişilik kazandırmaya gidilmiş (Naumann), "Halk için hizmet eden Kitap" adı altında temel eğitime yardımcı gösterilmiş fakat okul malzemesi olmamış. Çeşitli aşamalar ve baskılar altında bir yere sığdırılmaya zorlanmışsa da yerini önemli bir biçimde kitle edebiyatı adı altında almıştır. Thomas Mann her defasında Faust gerçeğini ve durumunu hayata geçirmeye çalışmış ve zaman dilimi gözetmeksizin uygulamıştır, aynıını Charles de Coster Ulen aynası Figüründe, Halk epikleri ve İspanya'ya karşı özgürlük savaşında kullanarak Halk hikayelerini Ortaçağdan günümüze kadar uluslararası boyutta ortaya çıkartmıştır.

* "Rellaxion Deutshhen Literaturgeschiehte" Mannheim 1988 4. cilt.